

Huta Kalna. Rozdroże - reportaże sprzed 12 lat

niedziela, 04 lutego 2007

Do Huty Kalnej dojeżdża się podłymi drogami, ale za to ze wszystkich stron wiały. - Wieś jest malowniczo położona, urzeka swoją... architekturą... i niespotykaną... aurą.... W Hucie jest około 40 numerów. Do gószowania zgłoszonych 125 osób, co - po dodaniu odpowiedniej ilości dzieci - daje, według sołtysa Benedykta Sójki, około 300 mieszkańców, ale jest to chyba liczba zawyżona.

Według wyliczeń, rolników, popijających... piwo przed jednym tutaj sklepem, we wsi jest 17 ciągów, z czego 3 samorobne, 6 koni. Ziemia - przeważnie VI klasa. Czynnych rolników jak na lekarstwo - wielu emerytów i rencistów. Na pierwszy rzut oka wydaje się, że Huta umiera. Na drugi - też. Kiedy wejść jednak głębiej, pogadać - okazuje się, że z tym umieraniem coś nie tak...

Polityka

- Lubiki narzucają... się Czarnej Wodzie w sprawie połączenia z... gminą... Lubiki chcą... się narzucać, są... pod burmistrza Czarnej Wody. Ale dopóki ja tu jestem, z Huty... tego nie będzie. Te całe...dy (ogromne...ki rozcią...gają do Czarnej Wody przy "berlince") należą... do Lubik czyli do gminy Kaliska, a...dami interesuje się Czarna Woda - opowiada jeden z mieszkańców. - Niech pan tego nie pisze. Tu mnie by ukrzyżowali, bo konflikt jest. Marek jest st...d radnym w gminie Kaliska. Niech on gada swoje. Zakład Piłowniczych z Czarnej Wody ma tam swoje ciekawy, na tych...dach - i muszą... Kaliskom pomóc. Śmieci też wywożą... do Kalisk. Pewnie chcieliby robić tu wysypisko, choć nie. Na spotkaniu w Lubikach wyzywali w tej sprawie. Lubiki obszarem jeszcze raz są... takie jak Huta, ale są... Lubiki Małe i Duże.

Mój rozmówca jest przeciwny przyłączeniu Huty do gminy Czarna Woda. Wielu jednak jest za. Zdania różne, sprawa trwa. W taki oto sposób do Huty włączają się polityka.

Sołtys Sójka - Urodził się tutaj 21 stycznia 1932 roku. Matka urodziła się w Legbondzie koło Tucholi, ojciec w Czersku. Trzy lata miał, jak ojciec zmarł, to go nie pamiętam. Ojciec był stolarzem, a matka Anna Sójka, krawcową... domu Kłodzka. Miał sześciu braci, w sumie jedenaścioro rodzeństwa. Najmłodszy brat ojca, Stefan, mój wujek, tu miał gospodarstwo. W 1939 roku wrócił z wojny, rok siedział w domu, potem musiał przyjechać III grupą. W 1944 roku na Bałkanach. Podobno z malarii.

Urszula Sójka - Rychtych nie wie, jak się zginęła...

Genealogia

Benedykt Sójka ożenił się z Ursulą... z domu... z Pieczew. Matką... Urszuli była Gertruda Pazda (nazwisko znane w Starogardzie). - Bronisław Sójka, ojciec Benedykta, ożenił się z Anną... z domu Kłodzka. Kłodzki sprowadzili się do Huty Kalnej. Wcześniej mieszkali w Zimnych Zdrojach i w Czarnym. Urszula Sójka - nie tak handlowali (kupowali ziemie i przeprowadzali się), niby było zawsze więcej ziemi, a zawsze wychodziło z tego, że jeszcze kurzyba było do połowy do mniejszego.

Niemcy w Hucie

- Po I wojnie Niemcy sprzedawali tu gorsze gospodarstwa - opowiada sołtys. - Pozostali Redwance, Grinka, Borsiard, Nojman, jeszcze raz Radwanc. Retrman... kilku innych.

Kościół, nasz był niemiecki z Borzechowa księżdz dojeżdżał, ale do szkoły Niemcy chodzili z nami. Po I wojnie Polaków było, o więcej, przed (mniej). O 10 rodzin było, o więcej.

Światła, a nie było, zamknięta wioska, kilku kowali, trzy kurnie (czy pan wie, co to kurnia?), mniuchy, sklepy cztery.

Młyn było, na wodzie w Zimnych Zdrojach. Mieszkańcy przeważnie ziemie... się zajmowali.

Z góry kurnia miała, Franciszek Kłodzki (sprzedawca), koło sklepu Paul Moritz, Eggert ta trzecia miała, - tam gdzie remiz stoi.

Po I wojnie na małych domkach Niemcy zostali, staruszki.

Sklepy... Badziong z Chojnic na plecach 50 kilogramów nosił, towar, Landowski przywoził, furmanki...

Jakie życie

Benedykt Sójka - Jakie życie było, takie było. Było mleko i kartofle. Suchoty jeno istnieli - tego kądby bał.

Urszula Sójka (biegająca...c z plastikową... apka... na muchy po kuchni) - Ano poczekaj, co teraz będzie wszystko je kara boska. Czy to wtedy, jak teraz, taka rozpusta była?

Sędziad do sędziada po ogniu, chodził. Torf było, na noc wozony. Sędziad chodził, po...ar, bo nie było pieniędzy z drewna zapałki. Tera to są... czasy. Do sklepu "na zeszty" się chodzą. Gospodarz drewno woził. Dopiero dało wypłata, ja las było, wzięty. Do Niemiec się odziesią, do gburów. Na...awy stędy pieszo szli albo rowerem jechali...

Szła do rzeki, ale żeby się kto... po...owa, ? Z Chojnic przyjeżdżali - koniem z dworca i się wylegiwali.

II wojna

Benedykt Sójka - Zaraz po wojnie 14 lat miał, to koniem...em jechał, furmanki... W lesie stał, czołg rozbity i koła, się bał. Mój wujek, że starszy. Czołg był niemiecki.

Ruski Tęklki z Klanin. Na tych całych Nowinach (to wzdłuż z lasami - samosiejkami) byli i przez 14 dni to tu się nie

¼yto. Ile tu byo trupów, i cywilów i koni, i krów!

Kiedy by, front mieszka, cy wsi siedzieli na cmentarzu - w kierunku na Czarne. To by, cmentarz niemiecki, teraz by, wywiatmcony. Na kościele obserwator siedział, na wieży. I stłukli kości, a do ¼ebrów.

Stajnie i gospodarstwa, ju¼ nie powróci, y do ¼ycia, ziemia rozebrali ludzie.

Domy umierają... ze starości. Na przykad Alfonsa Pooma. Jego pierwsza ¼ona by, a o 19 lata starsza. 14 lat na ¼, ¼le ¼a, a. Ona by, a czyciutka i robocza. Teraz pobudowa nie dadzą..., bo tam ma być droga. Obecna droga bdmdzie Alfons trzy razy sieni. Nie miał, dzieci. Jak on miał, 20 lat, to ona 40. Mówi, em - taki Alfons, ale czyta i pisał urjak prokurator.

Sjka - jeszcze o historii, jzyku i rodzinie

Benedykt Sjka. - Akurat Maryla Badziong zmarła. Przed wojną... u nauczyciela Niemca Hempla pracowała. Bi, nas jak diabli - la, ile wlezie i tylko "heil Hitler" - mówi. Ale swoich te¼ lini. To by, taki przewrócony Niemiec.

»e mówie trochę gwar...? W wojsku mówili - ani nie jestem Kaszub, ani Antek, ani Polak.. O Kocieniu nie są,yszeli. Jak ¼em siatm w wojsku w jzyku nieco wyszlifowała, to po powrocie tu mówili "wielki pan".

So, tysem jestem 6 lat, przedtem syn by. Ojca wspominają... jeszcze dzień, bo by, uczniwy. Mia, zapalenie puc na obie strony. Lekarza ¼em przywiełi na ¼elaznym wozie. Za pno. Przedtem pielgniarka go u mierci, a - pootwiera, a okna, zimne okady zrobi, a i skona.

Moi synowie Janusz i Jacek są... w Ameryce. Jeden jest malarzem, drugi wykadowc. Córka, Mirosawa, mieszka w Gdańsku. Bogdan jest tu, na gospodarce.

Ci...gnik Stromskiego

Najmłodszy syn, lat 23, na razie bez pracy. Ewa, córka, ma obok wybudowane.

Świat, o w Hucie za, o¼yli w 1961 roku. Nie ma tu z, odziejstwa, ani sie nie biją..., ani rozwódów, w, ama, te¼ nie ma.

Turystyka wiele. W wiosce prawie ka¼dy ma samochód. Ziemia ugorami, od, ogiem stoi, Ludzie doje¼d¼ają... do Czarnej Wody do pracy "dyli¼ansem" - ma, e rolniki doje¼d¼ają...

Czy da siatm wy¼y z gospodarki... Zbo¼e i ziemniaki tu rosną.... Kiedy, jeno by, o ¼yto. Ale ci...gnik prawie ka¼dy nawet samorobne mają.... Kiedy są... grzyby i jagody, to mo¼na zarobić. Córka na grzybach i jagodach domek postawi, a

Ile tu tych domów je kupowane. W Szarmachach turyści są. Nizio - to so dyrektorzy. Dowgia, o - pose, Czaplewski, Frost, Po, om Wiesaw - te¼ tu mieszkają... latem.

Teraz tu jest wiadmszo, emerytów i rencistów - my siatm ju¼ narobili.

U Stromskiego

Na podwórzu ci...gnik z silnikiem ESA. Produkuje kto, w Osowie Leńym. Tadeusz Stormowski ma 2,5 ha ziemi. Ci...gnik sobie chwali - elegancko, tanio 6 biegów. Lepszy jak ko, bo jak stoi, to ¼reć nie chce. Stromski pracuje w ZPP w Czarnej Wodzie.

Rolnictwo? Dopki starzy byli, to tak, to gospodarzyli... Ci młodzi Zaremska. Franciszek od Ossowskiego. Dziewięcioro nas by, o w rodzinie - czterech chłopów, cztery dziewczyny, uca, Wanda, Helena, Waleska.

Sk...d takie imię? Dawniej tu byli same Niemcy. Polaki te¼ byli: Wincenty, młodszy Gornowicz, Ossowski. Wanda ¼yje w Ąśliwicach, ma 89 lat.

W sumie mieszka, o w Hucie trzech Polaków. Przed I wojną..., oczywiście Niemcy matce pomagali w pracy - wspólnie pracowalim: dawniej to by, a jedno.

Po moich urodzinach mama pyta: Jakie imię mam dać? Niemka mówi Waleska. Ona po polsku umia, a, mama po niemiecku. Co za Waleska? - To to by, a niemiecka królowa. I mama na rtmk jej posza.

Po drugiej stronie za sp, dzielnia..., te¼ drewniany dom - rwnie¼ nale¼a, do Ossowskich. Teraz tam mieszka Wiesaw Po, om.

Ossowscy dobrze gospodarzyli. Go, u,scy przyjechali z Niemiec, gdzie Ignacy, ojciec mojego m¼a, Bronisaw pracował. Tak wtedy Polacy wracali z Niemiec tutaj... Tak te¼ by, o.

S...siadka Klara Glaza, lat 69, do Waleski - Obacz tamj (w kuchni), co tam siatm przypali...

Dzisiaj w Hucie tylko Jan Go, u,ski buduje dom. To znaczy dopki miał, inwentarz, to budował.

Waleska Go, u, ska (po powrocie z kuchni) - Ale po I wojnie siatm zmieni, o. Takie Radwance to ju¼ inaczej chodzili.

Sprawdzali, kto miał, mleko i nie odstawia. Wchodzili i mówili: Ach - stoi mietana i trzeba by, o oddawać, i to te Radwance, co odwiedzali mojej siostry. »eby siatm mocno go, cili, to nie. Z Czarnego przyje¼d¼ali do nas Lefermhryci, byli bardziej zainteresowani.

Klara Glaza - Dzisiaj bieda taka i kartofle ju¼ są wykopane. Bdm... bymksajny. Pan wie, co to są bymksajny? Dosta, e po, czochoy, bistonosz i ci wyliczeli.

Tu trup (Maria Badzi...g) le¼y za drzwiami. Mia, a 73 lata. Ona tak trochę... ale gro¼na by, a, 73 lata miał, a Maryja Badzi...g. Ksi...dz siatm upar, i nie zamierza pogrzebać. Id, zg, o, do ksiatm dza ¼e umar, a, a ksi...dz siatm upier ¼eby zara na drugi dzień, by, a chowana. Akt zgonu potrzebny, a lekarza nie ma. Czy to wa¼ne w sobotm w taki goronc?

Kogo Huta interesuje? No tak, turystów. Ale nie za bardzo. Niektórzy sprzedają... miastowym domy. Alfons Po, om chciał, 60 milionów za cha, upa, nie dosta, nawet 6. Zmar,

Gazeta Kociewska 1994 r.